Liberecký kraj

Zoo Liberec se připravuje na transport slonice Baly do nového domova

21. 04. 2026 11:03

Po dlouhém období intenzivních jednání, odborných konzultací a hledání nejlepších možných variant s ohledem na zdravotní stav i individuální potřeby slonice Baly bylo nyní o jejím dalším směřování rozhodnuto. Po konci letošní hlavní návštěvnické sezóny by Bala měla po třinácti letech strávených v Liberci zamířit do specializovaného zařízení Skanda Vale ve Velké Británii, které se dlouhodobě zaměřuje na individuální péči o slony s komplikovanou minulostí. Zoo Liberec i evropští odborníci věří, že tento krok přirozeně naváže na dosavadní trpělivou péči libereckých chovatelů, díky níž se Bale podařilo dostat do dobré kondice, a zároveň jí přinese i možnost sociálního kontaktu.

Proč Bala odchází z Liberce

Po více než třinácti letech strávených v Liberci čeká dvaačtyřicetiletou slonici Balu zásadní změna. Začátkem září tohoto roku by měla odejít do nového zařízení Skanda Vale ve Velké Británii.

„***Není to rozhodnutí lehké, ale ani unáhlené. Zabýváme se jím společně s mezinárodními odborníky na chov slonů z EAZA Elephant TAGu už desítky měsíců***,“ říká **ředitel zoo David Nejedlo**. „***Základní princip je ale jasný. Slon jakožto zvíře s vysokými sociálními potřebami by neměl žít sám***.“

Liberecká zoo patří dnes mezi jedno z posledních zařízení, kde je možné chovat slonici solitérně. Tato výjimka však měla dlouhodobě své opodstatnění. V Liberci totiž funguje tým zkušených a vyhlášených chovatelů, kteří dovedou zajistit vysoce nadstandardní individuální péči, která přesně odpovídá potřebám Baly.

Zároveň je však nutné dodat, že současný pavilon slonů v Liberci je z dnešního pohledu zastaralý, velikostně již neodpovídá současným požadavkům na chov slonů a funguje v režimu takzvaného přímého kontaktu mezi chovateli a zvířetem. Tento způsob chovu se v rámci moderních standardů postupně opouští a nové slonince jsou budovány výhradně pro bezkontaktní chov (v tzv. chráněném kontaktu). V rámci Evropské asociace zoologických zahrad a akvárií (EAZA) navíc platí závazek tento chov v přímém kontaktu do roku 2030 zcela ukončit. I proto již není reálné, aby do Liberce přišel další slon, který by mohl být v současném zařízení dlouhodobě chován.

„***Současný sloninec pochází ze 70. let a již neodpovídá standardům chovu slonů v moderních zoologických zahradách. Jeho přestavba není z technických důvodů možná a výstavba nového pavilonu by vyžadovala značné časové i finanční investice, přičemž by jej navíc nebylo možné realizovat ani na stávajícím místě tak, aby splňoval současné chovatelské nároky EAZA. Realizace takového projektu proto v nejbližších letech není v kontextu dalšího rozvoje zoo reálná, mimo jiné i proto, že by zastavila všechny další plánované projekty, včetně připravovaného Údolí ohrožené divočiny***," vysvětluje ředitel Zoo Liberec David Nejedlo.

Bala

„***Bala je velmi submisivní samice. Její komplikovaná povaha byla důvodem, proč se ji v minulosti opakovaně nedařilo začlenit do stáda ani v nejrenomovanějších chovatelských zařízení. V kolektivu slonů se vždy dostávala pod tlak dominantnějších jedinců a postupně končila na okraji skupiny, až ji bylo nutné úplně oddělit***," vysvětluje hlavní liberecký **zoolog Luboš Melichar**.

Bala se navíc celý život potýká i se zdravotními komplikacemi. „***Po příchodu z Německa trpěla chronickými bolestmi zad, které se nám podařilo postupně odstranit. V současnosti je jejím největším zdravotním problémem trvalý defekt na hrudní končetině, kvůli kterému opakovaně přetěžuje i druhou, zdravou nohu. Právě proto je nezbytnou součástí jejího každodenního režimu pravidelné cvičení a rehabilitace. To, co návštěvníci často vnímají jako atraktivní trénink, je ve skutečnosti důležitá součást její terapie***," dodává **zoolog**.

Právě potřeba specializovaného přístupu byla také důvodem, proč byla Bala v roce 2013 do Zoo Liberec převezena. Díky vytrvalé a trpělivé péči chovatelů se podařilo Balu postupně dostat do velmi dobrého fyzického stavu a kondice. Dnes může fungovat bez trvalé medikace, což opakovaně ocenili i odborníci z celé Evropy, kteří ji v posledních měsících měli možnost v Liberci osobně sledovat.

Bala a její životní příběh

Bala se narodila v roce 1984 ve volné přírodě v Myanmaru, většinu svého života ale prožila v Německu. Nejprve vystupovala v berlínském cirkuse, odkud se v roce 1999 přesunula do zoologické zahrady v Hamburku a o čtyři roky později do Zoo Münster, kde strávila deset let. Kvůli přetrvávajícím neshodám v tamním stádu nakonec evropský koordinátor doporučil její přesun do Liberce. Do zoo pod Ještědem dorazila 2. října 2013 jako devětadvacetiletá samice.

V té době zde žila klidná a dominantnější padesátiletá samice Rání, která po úhynu slonice Gaurí potřebovala společnici a pro submisivní Balu se stala důležitou sociální oporou. Harmonické soužití obou slonic ukončil úhyn Rání v roce 2021, po němž zůstala Bala v Liberci

sama. Od té doby liberečtí zoologové ve spolupráci s mezinárodními experty zodpovědně a citlivě hledali řešení, které by Bale zajistilo dostatek prostoru i individuálního přístupu a zároveň jí umožnilo být součástí širšího sociálního celku.

Nový domov ve Skanda Vale

Zařízení Skanda Vale ve Velké Británii se dlouhodobě specializuje na péči o starší slony a jedince komplikovanou minulostí. „***Zařízení má prokazatelné zkušenosti s péčí o slony s náročnými zdravotními i behaviorálními potřebami, které vyžadují intenzivní management a nepřetržitý dohled. Ošetřovatelé jsou přímo na místě 24 hodin denně, což umožňuje kontinuální monitoring a individuální přístup ke každému zvířeti***," uvádí **Melichar.**

Sloni mají v areálu k dispozici rozsáhlé travnaté výběhy o rozloze přibližně 28 000 metrů čtverečních a možnost pravidelně se pohybovat i v přilehlých lesních porostech. Důležitým aspektem je také možnost sociálního kontaktu. V zařízení žije samice Valli, která je stejně jako Bala v současnosti držena bez partnera vlastního druhu. Právě možnost propojit dva dosud osaměle žijící jedince a vytvořit jim podmínky pro sociální kontakt byla jedním z klíčových faktorů celého rozhodování.

Přípravy na transport

Samotnému převozu slonice bude předcházet několik měsíců systematické přípravy. Do venkovního výběhu bude s předstihem umístěn rozměrný lodní kontejner a chovatelé budou formou pozitivní motivace učit Balu do jeho limitního prostoru vcházet a pokud možno beze stresu v něm trávit čas.

„***Sloni, a naše Bala obzvlášť, jsou velmi opatrná a konzervativní zvířata, která si na jakékoli novinky a změny prostředí zvykají poměrně dlouho. Počítáme tak, že celý trénink bude probíhat v řádu několika měsíců, aby byl samotný transport pro zvíře co nejméně zatěžující***," říká **Luboš Melichar**. Na 1700 km dlouhou pozemní cestu se spolu s Balou vydá i samotný zoolog spolu s hlavním chovatelem slonů Václavem Aschenbrennerem. Ti se slonicí zůstanou i v prvních dnech po jejím příjezdu, aby jí pomohli s adaptací na nové prostředí a předali místnímu týmu potřebné zkušenosti a informace.

Konec chovu slonů v Liberci

S odchodem Baly tak minimálně na několik let skončí téměř sedmdesátiletá tradice chovu slonů pod Ještědem, která započala v roce 1958.

„***Loučení s Balou nebude jednoduché, především pro chovatele, kteří se slonům věnovali i desítky let. Svou prací si získali respekt i uznání odborné komunity a patří jim za to velké poděkování. O to víc jsme při rozhodování zvažovali každý krok a hledali řešení, které bude pro Balu co nejlepší. Věříme, že jí tím dáváme dobrou perspektivu pro další kvalitní a spokojený život***," dodává ředitel.

Jeho slova potvrzuje i Jeroen Kappelhof, koordinátor Evropského ex situ programu (EEP) pro chov slonů indických, který dodává: „***Jsem rád, že se pro Balu podařilo najít vhodné řešení. Rád bych zároveň poděkoval zaměstnancům Zoo Liberec za jejich dlouholetou obětavou péči o Balu i za to, že dokázali učinit toto odvážné rozhodnutí***."

TZ: Zoo Liberec